



De rechtsgevolgen blijven in stand

■ Ton Lamers

Mr. dr. A.H. Lamers is als docent onderwijsrecht verbonden aan de faculteit onderwijswetenschappen van de Open Universiteit. E-mail: ton.lamers@ou.nl

Inleiding

Ook het recht zelf is soms ongrijpbaar. Zo kan het voorkomen dat een persoon wel in zijn recht staat maar in rechte niet krijgt wat hij eigenlijk zou moeten hebben. In deze bijdrage wordt een zaak (ECLI:RVS:20225:22) beschreven waarin de Afdeling Rechtspraak van de Raad van State (hierna 'de Afdeling') een beroep gegrond verklaart, maar de voor de student (appellant) negatieve rechtsgevolgen van het eerdere besluit van de examencommissie toch in stand laat.

De zaak

Een student HBO-rechten vraagt voor een bepaald vak een extra kans. Daar heeft de student belang bij omdat dit het laatste vak in de propedeuse is dat nog open staat en de student wil overstappen naar een universitaire rechtenopleiding. Die overstap is alleen mogelijk als de HBO-propedeuse in één jaar is behaald. Voor de eerste kans heeft de student een vijf behaald en voor de herkansing is een "GR" genoteerd, hetgeen staat voor 'geen resultaat' omdat het (nieuw) ingeleverde werk

niet aan de ontvankelijkheidseisen voldeed vanwege overschrijding van het maximaal aantal woorden.

De examencommissie heeft onder verwijzing naar de Onderwijs- en Examenregeling (OER) het verzoek om een extra kans afgewezen, nu niet is gebleken van de voor eventuele toewijzing van de extra kans vereiste bijzondere omstandigheden. Het College van Beroep voor de Examens van de Hogeschool (CBE of Cobex) wijst het beroep van de student af omdat een extra kans wegens persoonlijke omstandigheden ondersteund dient te worden door de studentendecaan en de student de studentendecaan niet heeft ingeschakeld. Het belang van de student om te kunnen worden toegelaten tot de WO-opleiding werd door de examencommissie niet erkend als aantoonbaar belang, nu deze omstandigheid slechts het gevolg is van het niet-toewijzen van een extra kans. Het Cobex is daardoor van mening dat de examencommissie het verzoek om een extra tentamenkans heeft mogen afwijzen (= marginale toets, zie kader).

MARGINALE TOETS

De Een marginale toets houdt in dat wijzing na de arbiter (rechter of enig andere g (OER) het geschillenbelechter zoals een College van Beroep) nagaat of het besluit dat dient te worden beoordeeld binnen de wettelijke grenzen genomen is, zonder daarbij op de stoel van het orgaan dat dit besluit heeft genomen te gaan zitten. In gewone taal kan men zeggen dat dient te worden nagegaan of het orgaan dat het besluit heeft genomen in redelijkheid tot dat besluit heeft kunnen komen. De rechter respecteert daarmee de discretionaire ruimte van het orgaan dat het besluit heeft genomen.

De afdeling

De student betoogt in appel dat het Cobex de in beroep aangedragen argumenten onvoldoende heeft onderkend en dat de beslissing daarmee in strijd is met het zorgvuldigheidsbeginsel (zie kader). De Afdeling betoogt dat de student de bijzondere omstandigheden weliswaar niet primair bij de studentendecaan heeft gemeld maar dat die omstandigheid, het niet melden, niet zonder nadere motivatie kan leiden tot afwijzing van een verzoek (of

ZORGVULDIGHEIDSBEGINSEL

Het zorgvuldigheidsbeginsel van art. 3:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bepaalt dat een bestuursorgaan (i.c. de examencommissie) alvorens het een besluit neemt, de nodige kennis vergaart met betrekking tot de relevante feiten en de af te wegen belangen. Dit beginsel beoogt dat het bestuursorgaan een besluit zorgvuldig voorbereidt en baseert op de juiste feiten.



Het kan voorkomen dat een persoon wel in zijn recht staat maar in rechte niet krijgt wat hij eigenlijk zou moeten hebben.

beroep tegen de afwijzing van het verzoek). De student heeft de bijzondere omstandigheden immers in beroep aangevoerd en bovendien is de Afdeling van mening dat het ook zonder advies van een studentendecaan mogelijk moet zijn om een extra tentamenkans te bieden vanwege bijzondere omstandigheden. Daarmee is de ongegrondverklaring van het beroep door het Cobex in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel.

Vervolgens maakt de Afdeling een heel bijzondere draai: tijdens de zitting in hoger beroep bij de Afdeling heeft de examencommissie/het Cobex betoogd dat er belang aan wordt gehecht dat slechts twee toetsgelegenheden per studiejaar worden geboden, zodat aan alle studenten gelijke kansen worden geboden. De

strengere regels voor een herkansing - waaronder de verplichte gang naar de decaan in het geval van bijzondere omstandigheden - hebben een reden namelijk dat het faciliteren van extra tentamenkansen beperkt moet blijven in verband met de beperkte beschikbaarheid van personeel. Voor de betreffende opleiding schrijven veel studenten zich in die na het behalen van de propedeuse willen overstappen naar de universiteit. Dit laatste verweer neemt de Afdeling over, waardoor de volgende eindspraak tot stand komt, namelijk 1. Het beroep slaagt, want het Cobex heeft het zorgvuldigheidsbeginsel geschonden, maar 2. de rechtsgevolgen van het primaire besluit blijft in stand: de student krijgt geen extra tentamenkans, omdat de strenge toepassing van de regelgeving niet onredelijk is gezien de bijzondere omstandigheid waarin de onderwijsinstelling verkeert, namelijk veel studenten die na de propedeuse willen doorstromen naar een universiteit. De Afdeling veroordeelt de instelling wel tot het voldoen van alle kosten voor de student nu het beroep zelf wel gegrond was.

Terecht of niet?

Zoals in de inleiding al vermeld kan het dus voorkomen dat iemand in zijn recht staat,

maar dat diegene desondanks zijn recht niet krijgt. In mijn vorige annotatie schreef ik al dat ik een draai bij de onderwijsrechtspraak, in dit geval de Afdeling, meen te bespeuren waarin 'bijzondere omstandigheden' geen absolute vrijbrief meer zijn om door de examencommissie te worden gefaciliteerd in de voorkomende verzoeken. In deze uitspraak lijkt die lijn te worden voortgezet in die zin dat het Cobex, en daaraan voorafgaand de examencommissie, hun besluiten wel deugdelijk moeten motiveren maar dat het op dat niveau niet altijd leidt tot gelijk op uitvoeringniveau.

De regels zijn soms streng maar als daar een reden voor is, zoals in dit geval, zijn de regels nu eenmaal de regels. Het Cobex had die regels nader moeten uitleggen, het achterwege laten van de uitleg is niet netjes, maar het toepassen daarvan was 'an sich' niet onredelijk.

Zelf zou ik hieraan willen toevoegen dat studenten op dat niveau zich wel moeten realiseren dat er regels zijn en dat daar eenvoudig aan te voldoen is. Het eenvoudig blind zijn daarvoor komt voor rekening van de student zelf. Juist van een rechtenstudent zou je mogen verwachten dat die dit begrijpt. ■

Gesignaleerd

Door Kars ten Berge , Wout van der Molen 10/04/2025

Laat docenten AI gebruiken om toetsen na te kijken

Twee studenten hebben tijdens een cursus Science Based Entrepreneurship een tool ontwikkeld die docenten kan helpen met het nakijken van tentamens. Maar de universiteit is huiverig om deze technologie te testen. Het zou een te hoog risico zijn. De masterstudenten Kars ten Berge en Wout van der Molen vinden dat onterecht. Nakijken met AI gaat sneller en geeft docenten de kans meer tijd aan hun onderwijs te besteden.

Lees verder op: <https://dub.uu.nl/nl/opinie/laat-docenten-ai-gebruiken-om-toetsen-na-te-kijken>



Ook in 2025 weer de beste nascholing voor jou.

www.medilexonderwijs.nl/examencommissie



Scan de
QR code
voor het
complete
programma!

Congres

‘Examencommissies in het hoger onderwijs’

Over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Als examencommissie speel je constant in op actuele ontwikkelingen, nieuwe wetgeving en individuele uitzonderingen.

Wil jij handelen als een sterke, onafhankelijke en deskundige examencommissie?

Kom naar het congres ‘Examencommissies in het hoger onderwijs’ en volg de plenaire opening over actuele wetgeving en fraude (met AI). Daarna verdiep jij je met collega’s in twee van de volgende onderwerpen:

- A. Borgen van toetskwaliteit
- B. Borgen van innovatief onderwijs
- C. Klachten, verzoeken en onregelmatigheden juridisch bekeken
- D. Jurisprudentie - leren van het verleden
- E. Toegankelijk toetsen en de rol van de examencommissie

Woensdag 5 november 2025

Doelgroepen:

- Examencommissieleden
- Voorzitters van examencommissies
- Ambtelijk secretarissen van examencommissies uit het hbo en wo

Deelnemers beoordelen dit
congres met een 8,4!

www.medilexonderwijs.nl



MEDILEX
ONDERWIJS
MEESTERS IN SCHOLING